

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Факультет № 6
Кафедра соціології та психології

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
із навчальної дисципліни «Психотерапія та психокорекція дітей та підлітків»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

053 Психологія (практична психологія)

(для денної та заочної форми навчання)

Харків 2020

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.2020 № 9

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 16.09.2020 № 6

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 18.09.2020 № 5

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та психології
Протокол від 07.09.2020 № 9

Розробники:

1. Доцент кафедри соціології та психології, кандидат біологічних наук Шахова О.Г.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри загальної психології факультету психології ХНУ імені В.Н. Каразіна, кандидат психологічних наук, доцент Невоєнна О.А.
2. Доцент кафедри соціології та психології факультету № 6 ХНУВС, кандидат психологічних наук, доцент Жданова І.В.

**1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
денна форма навчання**

	Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю	
		Всього	з них:					
			лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття		Самостійна робота
Семестр № 7								
	Тема № 1: Особливості психотерапії дітей та підлітків	20	4	4	2	-	10	
	Тема № 2: Семіотика психічних розладів у дітей та підлітків	30	6	4	2	-	18	
	Тема №3: Сімейна психотерапія і психокорекція дітей та підлітків	55	10	4	8	-	33	
	Всього за семестр № 7	105	20	12	12	-	61	
Семестр № 8								
	Тема № 4: Сучасні методи психотерапії дітей та підлітків	70	10	4	4	-	47	
	Тема № 5: Психотерапія неврозів дітей та підлітків	95	14	6	14	-	58	
	Всього за семестр № 8	165	24	18	18	-	105	
	Всього за семестри № 7-8	270	44	30	30	-	166	

Розподіл часу навчальної дисципліни за темами заочна форми навчання

	Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю	
		Всього	з них:					
			лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття		Самостійна робота
Семестр № 7								
	Тема № 1: Особливості психотерапії дітей та підлітків	25	2	-	-	-	23	
	Тема № 2: Семіотика психічних розладів у дітей та підлітків	35	2	2	-	-	31	

Тема №3: Сімейна психотерапія і психокорекція дітей та підлітків	60	2	-	2	-	56	залік
Всього за семестр № 7	120	6	2	2	-	110	
Семестр № 8							
Тема № 4: Сучасні методи психотерапії дітей та підлітків	65	8	2	2	-	53	
Тема № 5: Психотерапія неврозів дітей та підлітків	85	6	2	2	-	75	
Всього за семестр № 8	150	14	4	4	-	128	екза-мен
Всього за семестри № 7-8	270	20	6	6	-	238	

2. Методичні вказівки до семінарських та практичних занять

Тема № 1. Особливості психотерапії та психокорекції дітей та підлітків **Семінарське заняття № 1. Введення до психотерапії дітей та підлітків**

Навчальна мета заняття: повторення визначення „психотерапія”, ознайомлення із методами психотерапії для дітей та підлітків.

Кількість годин: 4 год.

Навчальні питання:

1. Визначення психотерапії.
2. Методи психотерапії для дітей та підлітків.

Методичні вказівки. 1 питання. Студенти дають визначення психотерапії відповідно до різних моделей – медичинської та психологічної, обговорюють переваги та недоліки кожної моделі. Це допоможе студентам сформулювати уявлення про стан психотерапії, її можливості та можливі шляхи її використання.

2 питання. Групова робота. Студенти обговорюють методи психотерапії та їх можливості у роботі з дітьми та підлітками. Через деякий час кожна підгрупа презентує свій метод. Після презентацій всіх груп проводиться групове обговорення.

Література: 2, с. 67-95, 172-200; 3, с. 5-1; 9, с.16-31; 10, с.139-142, 164-166.

Практичне заняття № 1. Введення до психотерапії дітей та підлітків

Навчальна мета заняття: повторення визначення „психотерапія”, ознайомлення із методами психотерапії для дітей та підлітків.

Кількість годин: 2 год.

Місце проведення: аудиторія

Навчальні питання:

1. Визначення психотерапії.
2. Методи психотерапії для дітей та підлітків.

Література: 2, с. 67-95, 172-200; 3, с. 5-1; 9, с.16-31; 10, с.139-142, 164-166.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету, план та структуру заняття, повторює матеріал лекції: визначення, основні види та шляхи застосування психотерапії, основні методи, що використовуються у психотерапії дітей та підлітків.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Для відпрацювання цього питання потрібно відтворити зі студентами історію виникнення психотерапії, основних діячів та науковців, що її розвивали та різноманітні види психотерапії на сьогоднішній день. Ці дані допоможуть студентам сформулювати уявлення про стан психотерапії, її можливості та можливі шляхи її використання. Це є цінним матеріалом на початку вивчення цієї дисципліни, так як воно допомагає правильно сформувати уявлення про комплексне уявлення про психотерапію.

2. Студенти розділяються на підгрупи, де мають обговорювати переваги та недоліки конкретного методу психотерапії і для чого ним користуються у роботі з дітьми та підлітками. Через деякий час кожна підгрупа презентує свій методи. Після презентацій всіх груп проводиться групове обговорення. Ця форма роботи є важливою можливістю краще засвоїти студентам різноманітні методи психотерапії у роботі з дітьми та підлітками.

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недолік проведеної роботи.

Заняття № 2. Особливості психотерапії дітей та підлітків

Навчальна мета заняття: виокремлення особливостей психотерапії дітей та підлітків, ознайомлення із принципами психотерапії для дітей та підлітків, визначення основних показань та протипоказань до окремих видів психотерапії.

Кількість годин: 2 год.

Місце проведення: аудиторія

Навчальні питання:

1. Особливості психотерапії дітей та підлітків.
2. Принципи психотерапії для дітей та підлітків.
3. Показання й протипоказання до окремих видів психотерапії.

Література: 2, с. 67-95, 172-200; 3, с. 5-1; 9, с. 16-31; 10, с. 139-142, 164-166.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету, план та структуру заняття. Він актуалізує знання студентів щодо основних методів психотерапії в роботі з дітьми та підлітками, окреслює специфіку психотерапевтичної роботи з дітьми та підлітками. Далі проводиться перевірка самостійної роботи студентів.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1 питання. Робота проводиться в тренінговій формі, тобто студенти разом із викладачем сідають у коло і дискутують про особливість дитячої терапії, її можливості. Обговорюють методи, які можна застосовувати у дитячому і підлітковому віці. В кінці підводять підсумки про відмінність роботи з дітьми та підлітками від роботи з дорослими в межах психотерапії.

2 питання. Робота проводиться в тренінговій формі, тобто студенти разом із викладачем сідають у коло і дискутують про принципи роботи з дітьми та підлітками. Спочатку потрібно відтворити принципи роботи з дорослими, а після цього необхідно за аналогією зазначити принципи роботи з дітьми та підлітками. Неодмінно потрібно обґрунтувати кожне твердження.

3 питання. Для роботи над цим питанням потрібно розділити студентів на 2 підгрупи, де одна з них буде працювати над показаннями до окремих видів психотерапії дітей та підлітків, а інша – над протипоказаннями. На роботу відводиться 10 хвилин. Після чого йде презентація та обговорення роботи в кожній групі.

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недолік проведеної роботи.

Тема № 2. Планування психотерапії для дітей та підлітків

Семінарське заняття № 2. Планування психотерапії для дітей та підлітків

Навчальна мета заняття: ознайомлення студентів із різними моделями психотерапії у роботі з дітьми та підлітками, вміння планувати психотерапевтичну роботу й навчитися визначати етапи психотерапевтичного процесу.

Кількість годин: 2 год.

Навчальні питання:

1. Планування психотерапії та психокорекції.

2. Етапи планування психотерапії та психокорекції дітей та підлітків.

Методичні вказівки. 1 питання. Студенти обговорюють особливості планування психотерапії та психокорекції дітей та підлітків відповідно до специфіки запиту.

2 питання. Групова робота. Студенти обговорюють етапи планування психотерапії та психокорекції.

Література: 2, с.13-16; 67-72; 11, с. 29-63; 12.

Заняття № 3. Планування психотерапії для дітей та підлітків

Навчальна мета заняття: ознайомлення студентів із різними моделями психотерапії у роботі з дітьми та підлітками, вміння планувати психотерапевтичну роботу й навчитися визначати етапи психотерапевтичного процесу.

Кількість годин: 4 год.

Місце проведення: аудиторія

Навчальні питання:

1. Модель Оудсхорна.

2. Проблемно-вирішуюча модель психотерапії у роботі з дітьми та підлітками.

3. Визначення показань та планування психотерапії.

4. Етапи планування психотерапії.

Література: 2, с.13-16; 67-72; 11, с. 29-63; 12.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету, план та структуру заняття. Він актуалізує знання студентів щодо основних принципів психотерапевтичної роботи з дітьми та підлітками, окреслює специфіку показань та протипоказань щодо різних форм психотерапії. Далі проводиться перевірка самостійної роботи студентів.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1 питання. Для відпрацювання питання викладач демонструє на прикладі роботу із стратегічною моделлю Оудсхорна. Під час демонстрації зазначає можливості її використання в психотерапії, дає докладну характеристику 6 рівнів моделі: проблеми із зовнішнім соціальним оточенням; проблеми в сім'ї; когнітивні і поведінкові проблеми; емоційні конфлікти; порушення розвитку і особові розлади; біологічні порушення. Після цього студенти самостійно намагаються відтворити роботу із цією моделлю в парах. В кінці підводяться підсумки й діляться враженнями про те, що в них вийшло.

2 питання. Для відпрацювання цього питання викладач демонструє на прикладі проблемно-вирішуючу модель психотерапії. Зазначає її функції й переваги. Після цього студенти розділяються на трійки, де самостійно відтворюють цю модель терапії. В трійках один студент грає роль терапевта, другий – дитину з конкретною проблемою, а третій – спостерігає за роботою терапевта. В кінці проводиться обговорення, де доповідають спостерігачі про роботу терапевті.

3 питання. Робота проводиться у тренінговій формі, де проводиться дискування про те, як правильно планувати психотерапію для дітей та підлітків. Необхідно обґрунтувати кожне твердження. В кінці підводяться підсумки й виводяться правила планування терапії.

4 питання. Для роботи над цим питанням студенти розділяються на пари, де працюють над етапами психотерапії. Особливу увагу надають першому етапу – встановлення контакту. Робота триває 20 хвилин, під час яких студенти по черзі повинні виступити в ролі терапевта й клієнта. Потім проводиться обговорення досягнутих результатів.

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недолік проведеної роботи.

Тема № 3. Семіотика психічних захворювань у дітей та підлітків

Семінарське заняття № 3. Семіотика психічних захворювань у дітей та підлітків

Навчальна мета заняття: ознайомлення студентів із віковими особливостями психопатології дітей та підлітків, визначення принципів психіатричної діагностики, вміння проводити анамнез захворювань у дітей та підлітків, знайомство із розладами потягів, емоційної сфери та абстрактного пізнання у дітей та підлітків.

Кількість годин: 2 год.

Навчальні питання:

1. Вікові особливості психопатології дітей та підлітків.
2. Принципи психіатричної діагностики у дітей та підлітків.
3. Психопатологічне обстеження дітей та підлітків.
4. Порушення потягів.
5. Емоційні (афективні) порушення у дітей та підлітків.
6. Порушення абстрактного пізнання.

Методичні вказівки. Студенти обговорюють вікові особливості психопатології дітей та підлітків, принципи психіатричної діагностики у дітей та підлітків, прояви розладів в різних сферах особистості.

Література: 4, с. 30-35, 39-60, 78-95; 11, с. 19-24.

Заняття № 4. Семіотика психічних захворювань у дітей та підлітків

Навчальна мета заняття: ознайомлення студентів із віковими особливостями психопатології дітей та підлітків, визначення принципів психіатричної діагностики, вміння проводити анамнез захворювань у дітей та підлітків, знайомство із розладами потягів, емоційної сфери та абстрактного пізнання у дітей та підлітків.

Кількість годин: 4 год.

Місце проведення: аудиторія

Навчальні питання:

1. Вікові особливості психопатології дітей та підлітків.
2. Принципи психіатричної діагностики у дітей та підлітків.
3. Психопатологічне обстеження дітей та підлітків.
4. Порушення потягів.
5. Емоційні (афективні) порушення у дітей та підлітків.
6. Порушення абстрактного пізнання.

Література: 4, с. 30-35, 39-60, 78-95; 11, с. 19-24.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету, план та структуру заняття. Далі проводиться перевірка самостійної роботи студентів.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1 питання. Для відпрацювання цього питання потрібно студенти розділяються на 2 підгрупи. В одній підгрупі працюють над позитивними симптомами й синдромами, а в іншій – над негативними синдромами й симптомами. Особливу увагу потрібно приділити специфічним особливостям на різних вікових етапах. Робота триває 15 хвилин. Після закінчення кожна група презентує свою роботу.

2 питання. Робота проводиться в тренінговій формі, тобто студенти разом із викладачем сідають до кола, де обговорюють принципи психіатричної діагностики з урахуванням різних етапів нервово-психічного реагування. Кожний студент висловлює свою думку на базі самостійної роботи. В кінці підбиваються підсумки.

3 питання. Для відпрацювання цього питання викладач, на прикладах з психіатричної практики, демонструє різні види (сімейний, індивідуальний й шкільний анамнез захворювання). Після цього студенти розбиваються на 4 групи, де опрацьовують один із видів анамнезу, зазначають його характеристику й особливості проведення. Робота триває 20 хвилин. В кінці кожна група демонструє свою роботу.

4 питання. Для відпрацювання цього питання викладач розповідає різноманітні приклади із психіатричної практики про випадки порушень потягів до їжі (анорексія, булімія), сексуальних потягів (підвищений сексуальний потяг, гомосексуалізм, мастурбація) з їх викривленням (садизм, мазохізм та їх поєднання) й підвищений інстинкт до самозбереження (гетероагресивність, аутоагресивність) в дитячому та підлітковому віці. Далі студенти, на базі цих прикладів, обговорюють у тренінговій формі особливості протікання цих порушення й можливі причини їх виникнення.

5 питання. Для відпрацювання цього питання викладач розповідає різноманітні приклади із психіатричної практики про випадки депресивних станів, психосоматичних еквівалентів депресії, маніакальні стани та стан дисфорії у дітей та підлітків. Далі студенти, на базі цих прикладів, обговорюють у тренінговій формі особливості протікання цих порушення й можливі причини їх виникнення.

6 питання. Студенти діляться на 4 групи. Кожна група повинна охарактеризувати один із видів розладу абстрактного пізнання в дитячому і підлітковому віці (нав'язливі ідеї, надцінні виникнення, ідеї марення з різноманітними формами прояву та хибне впізнавання). Зазначається особливості прояву та можливості загострення. Робота триває 15 хвилин. В кінці кожна група презентує свою роботу.

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недолік проведеної роботи.

Тема № 4. Когнітивно-поведінкова психотерапія й психокорекція у роботі з дітьми та підлітками

Заняття № 5. Когнітивно-поведінкова психотерапія й психокорекція у роботі з дітьми та підлітками

Навчальна мета заняття: ознайомлення студентів із основними постулатами поведінкової, раціонально-емотивної й когнітивної терапії, навчитися використовувати техніки систематичної десенсибілізації, метод конфронтації, способи самоконтролю й модулювання через участь на практиці.

Кількість годин: 4 год.

Місце проведення: аудиторія

Навчальні питання:

1. Сутність поведінкової, раціонально-емотивної та когнітивної психотерапії, їх теоретичні основи й задачі.

2. Основні методи поведінкової психотерапії: систематична десенсибілізація, метод конфронтації, способи самоконтролю, моделювання через участь.

3. Психотехніки перевірки обґрунтованості автоматичних думок. АУП-схема ірраціонального мислення. Техніки дискутування.

Література: 2, с.107-171; 7, с. 247-281; 11, с.152-158.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету, план та структуру заняття. Він актуалізує знання студентів щодо особливостей гуманістичної психотерапії, її основних понять та стадій у роботі з дітьми та підлітками. Далі проводиться перевірка самостійної роботи студентів.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1 питання. Робота проводиться в тренінговій формі, тобто студенти разом із викладачем сідають до кола, де обговорюють основні положення поведінкової, раціонально-емотивної та когнітивної психотерапії. Кожне твердження обґрунтовується. В кінці студенти повинні визначити в чому схожість цих методів роботи й протипоказання цих видів психотерапії для деяких клієнтів.

2 питання. Студенти розбиваються на пари, де кожен з них виступає спочатку клієнтом, а потім психотерапевтом. Відпрацьовуються такі техніки, як: систематична десенсибілізація, метод конфронтації, способи конфронтації й самоконтролю, моделювання через участь. Викладач тим часом спостерігає за роботою студентів, а потім робить свої зауваження. Робота виконується на протязі двох годин. Закінчується обговоренням про те, що вийшло і над чим ще потрібно працювати.

3 питання. Викладач демонструє АВС-схему будування раціональних думок в когнітивній та раціонально-емотивній концепції. Після чого студенти на практиці повинні її відтворити. Для цього вони розбиваються на трійки, де один студент виступає в ролі психотерапевта, другий – в ролі клієнта, а третій – спостерігача. В кінці проводиться рефлексія.

Після цього студентів знайомлять із технікою перевірки обґрунтованості автоматичних думок та АВС-схемою ірраціонального мислення. На прикладах показується як вони працюють на практиці й як їх можна корегувати. В кінці заняття студенти розбиваються на пари, де практикують техніку дискутування.

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недолік проведеної роботи.

Тема № 5. Сучасні методи психотерапії дітей та підлітків

Заняття № 6. Сучасні методи психотерапії дітей та підлітків

Навчальна мета заняття: ознайомлення студентів із технікою ігрової психотерапії, гештальт-технікою роботи з дітьми, казкотерапією, піськовою терапією, навчаються діагностичним й психотерапевтичним аспектам дитячого малюнка.

Кількість годин: 4 год.

Місце проведення: аудиторія

Навчальні питання:

1. Ігрова терапія.
 2. Гештальт-техніки у роботі з дітьми.
 3. Казкотерапія.
 4. Психодрама як метод психотерапії дітей та підлітків, її сутність, поняття та методи.
 5. Психодіагностичні та психотерапевтичні аспекти дитячого малюнка.
 6. Піскова терапія у роботі з дітьми та підлітками.
- Література:* 5; 8; 13; 14, 223-235.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету, план та структуру заняття. Він актуалізує знання студентів щодо особливостей поведінкової, раціонально-емотивної та когнітивної терапії, їх основних понять та методів роботи з дітьми та підлітками. Далі проводиться перевірка самостійної роботи студентів.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1 питання. Для відпрацювання цього питання викладач демонструє метод ігрової психотерапії. Після чого йде обговорення її основних видів, механізмів та цілей. В кінці студенти повинні вказати функції психолога, який проводить ігрову терапію. На завершення викладач розповідає стадії роботи, порядок проведення сеансів й характеристики ігрової кімнати.

2 питання. Робота проводиться в тренінговій формі, тобто студенти разом із викладачем сідають до кола, де обговорюють основні положення гештальт-терапії, її особливості, показання й протипоказання до її застосування. Кожне твердження обґрунтовується. Потім розглядаються основні гештальт-техніки й особливу увагу приділяється техніці проєктивної гри на уяву, які допомагають дітям ідентифікувати себе з відторгненими частинами особистості. В кінці студенти розбиваються на пари й відробляють техніку „Старий покинений магазин”.

3 питання. Для відпрацювання цього питання викладач демонструє приклади казкотерапії для дітей різного віку. Після цього студенти повинні скласти свої казки, за аналогією до наведених прикладів. Робота триває 30 хвилин. В кінці вони демонструють свою роботу.

4 питання. Викладач проводить розігрів і викликає охочого протагоніста для демонстрації техніки психодрами. З протагоністом директор проводить „вінетку”. В кінці проводиться шерінг з глядачами та протагоністом. Після цього викладач аналізує свою роботу й описує техніки, які використовував.

5 питання. Викладач пропонує студентам намалювати різнокольоровими фарбами свій настрій. Робота виконується 20 хвилин. В кінці проводиться рефлексія й аналіз методу арт-терапії.

6 питання. Викладач пропонує студентам, за допомогою піску та неструктурованого матеріалу, зробити скульптуру ідеального психолога. Робота триває

20 хвилин. Після цього проводиться рефлексія та обговорення цілей і можливостей пісочної терапії.

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недолік проведеної роботи.

Тема № 6. Психотерапія неврозів дітей та підлітків

Заняття № 7. Психотерапія неврозів дітей та підлітків

Навчальна мета заняття: ознайомлення студентів із психологічною діагностикою дітей з невротичними реакціями та неврозами й використання різноманітних методів психотерапії загальних неврозів на практиці.

Кількість годин: 4 год.

Місце проведення: аудиторія

Навчальні питання:

1. Клінічні форми неврозів у дітей.
2. Поняття неврозоподібних розладів.
3. Теоретичне обґрунтування психотерапії неврозів та неврозоподібних розладів.
4. Психологічна діагностика дітей з невротичними реакціями та неврозами.
5. Методи психотерапії енурезу, енкопореzu, порушень сну, заїкання, шкідливих звичок.
6. Методи психотерапії загальних неврозів.

Література: 2, с.13-66, 124-137, 151-159; 10, с.687-691; 11, с.291-304; 11, с.307-320, 408-427, 446-455; 12

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття. На початку практичного заняття викладач вітає студентів, називає тему, мету, план та структуру заняття. Він актуалізує знання студентів щодо особливостей поведінкової, раціонально-емотивної та когнітивної терапії, їх основних понять та методів роботи з дітьми та підлітками. Далі проводиться перевірка самостійної роботи студентів.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1 питання. Для відпрацювання цього питання викладач демонструє на прикладах із клінічної практики різноманітні види неврозів. Після цього проходить аналіз кожного випадку й обговорюються можливі причини їх виникнення.

2 питання. Для відпрацювання цього питання викладач демонструє на прикладах із клінічної практики різноманітні види неврозоподібних розладів. Після цього проходить аналіз кожного випадку й обговорюються можливі причини їх виникнення.

3 питання. Робота проводиться в тренінговій формі, тобто студенти разом із викладачем сідають до кола, де обговорюють основні теоретичні положення психотерапії неврозів та неврозоподібних розладів, на базі приведених прикладів.

4 питання. Викладач показує діагностичний інструментарій роботи з дітьми в яких є невротичні реакції та неврози. Після цього студенти на практиці намагаються провести ці методики й інтерпретувати отримані результати.

5 питання. Для відпрацювання цього питання викладач демонструє методи роботи із дітьми в яких є енурез, енкопореzu, заїкання. Після цього студенти розбиваються на трійки й намагаються практичні відтворити ці методи. В трійках

один студент виступає в ролі психотерапевта, другий – дитини з даним захворюванням, а третій – спостерігає за роботою терапевта. Робота триває 20 хвилин. В кінці проводиться обговорення, де доповідають спостерігачі про роботу терапевта.

Після цього викладач демонструє на прикладах випадки порушення сну та вживання шкідливих звичок дітьми. Далі на базі цих прикладів студенти визначають причини виникнення такої поведінки й надають рекомендації щодо профілактики.

6 питання. Для відпрацювання студенти повинні представити свою самостійну роботу, де детально вказують на показання й протипоказання до окремих методів психотерапії при загальних неврозах у дітей та підлітків.

III. Порядок проведення заключної частини заняття. Наприкінці заняття викладач запитує у студентів, який досвід вони придбали й просить висловити свої думки стосовно переваг та недолік проведеної роботи.

3. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна:

1. Бремс К. Полное руководство по детской психотерапии. М.: Эксмо-Пресс, 2002. 639 с.
2. Бурлачук Л.Ф. Основы психотерапии: Учебное пособие / Л.Ф. Бурлачук, И.А. Грабовская, А.С. Кочарян. – К.: Никацентр; М.: Алтейна, 1999. – 320 с.
3. Детская и подростковая психотерапия / под ред. Д. Лэйна, Э. Миллера. СПб.: Питер, 2001. - 438 с.
4. Захаров А.И. Психотерапия неврозов у детей и подростков / А.И. Захаров. – Л., 1982. – 216 с.
5. Ковалев В.В. Семиотика и диагностика психических заболеваний у детей и подростков / В.В. Ковалев. – М.: Медицина, 1985. – 288 с.
6. Лендрет Г.Л. Игровая терапия: искусство отношений / Г.Л. Лендрет. – М., 1998, – 368 с.
7. Основы психотерапії: навч. посібник / К.В. Седих, О.О. Фільц, В.І. Банцер та ін.; за ред. К.В. Седих, О.О. Фільц. К.: Академвидав, 2016. - 191 с.
8. Практикум по арт-терапии / Под ред. А.И. Копытина. СПб.: Питер, 2001. – 448 с.
9. Психотерапия детей и подростков / Под ред. Ф.Кендалла. – СПб.: Питер, 2002. – 432 с.
10. Психотерапевтическая энциклопедия / Под общ. ред. Б. Д. Карвасарского. —СПб.: ПитерКом, 2002. – 1024 с.
11. Психотерапия детей и подростков / Под ред. Х. Ремшмидта. – Москва Мир, 2002. – 432 с.
12. Спиваковская А.С. Профилактика детских неврозов / А.С. Спиваковская. – М., 1988. – 2000 с.
13. Чистякова М.И. Психогимнастика / М.И. Чистякова. – М., 1995. – 160 с.
14. Эйдемиллер Э.Г. Семейный диагноз и семейная психотерапия / Э.Г. Эйдемиллер, И.В. Добряков, И.М. Никольская. – СПб.: Речь, 2005. – 336 с.

Допоміжна:

15. Бретт Д. Жила-была девочка, похожая на тебя... Психотерапевтические истории для детей. М.: «Класс», 2006. 107 с.
16. Киппер Д. Клинические ролевые игры и психодрама. – М, 1993. – 24 с.
17. Окландер В. Окна в мир ребенка: Руководство по детской психотерапии / В. Окландер. – М.: Независимая фирма «Класс», 2005. – 336 с.
18. Райс, Ф. Психология подросткового и юношеского возраста / под общ.ред. А.А.Реана СПб. : Питер, 2000. - 624 с.
19. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека / К. Роджерс. М.: Издательская группа „Прогресс”, „Универс”, 1994. – 480 с.
20. Рудестам К. Групповая психотерапия. Психокоррекционные группы: теория и практика. – М.: Прогресс, 2000. – 384 с.
21. Справочник по психологии и психиатрии детского и подросткового возраста / под ред. С.Ю.Циркина. СПб. : Питер, 2000. - 752 с.
22. Хоментausкас Г. Т. Семья глазами ребенка / Г.Т. Хоменкаускас. – М.: Педагогика, 1989. – 160 с.
23. Фридман Д. Техники семейной психотерапии. – СПб.: Питер, 2001. – 384 с.
24. Эйдемиллер Э.Г. Психология и психотерапия семьи / Э.Г. Эйдемиллер, В. Юстицкис. – СПб.: Питер, 2001. – 656 с.

10.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Філіпова Е.В. Дітяча і підліткова психотерапія. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://stud.com.ua/43092/psihologiya/dityacha_i_pidlitkova_psihoterapiya
2. <http://www.medialecture.ru/category/1/psikhologiya>
3. <http://www.psystudy.com/>
4. <https://www.agpa.org/>
<http://psychologiya.com.ua/psixologicheskie-testy/27-psixologicheskie-testy-blankovye.html>